

Trenutno je že izdelan katalog podatkov za pisni del zemljiškega katastra, lastninski del zemljiške knjige, podatke davčne službe skupnega pomena, in povezava z gozdnim gospodarstvom na osnovi gozdnega odseka. Za vodenje teh podatkov je že izdelana programska oprema za skupno informacijsko jedro (skupni računski center) ter operativne funkcije pri upravnih subjektih (občinske geodetske uprave). Interaktivni postopki vzdrževanja evidenc in ustreznih ekstraktov so že uvedeni v delovne procese ustreznih upravnih subjektov, kar pomeni, da sistem že operativno funkcionira. Naloge, ki jih opravlja ta trenutek delovna skupina se nanašajo na izdelavo kataloga, ki bo vseboval vsebinsko-postopkovne definicije grafičnega dela evidence zemljiških enot in upravnih postopkov za vzdrževanje evidence.

Glede na velike potrebe po grafičnih podatkih zemljiškega katastra in glede na sorazmerno velik čas, ki je potreben za prvo vzpostavitev le-teh, bo delovna skupina vnaprej pripravila vsebinske in postopkovne definicije za masovno vzpostavitev grafičnih katastrskih podatkov cele Slovenije v skupnem informacijskem jedru. V ta namen je predvideno skaniranje vseh tistih zemljiškokatastrskih načrtov, ki so podlaga za upravne postopke na terenu, ekransko vektorizacijo s pomočjo PC-jev z ustrežno programsko opremo, ter spajanje grafičnih podatkov s pisnim delom v informacijskem jedru. Po predhodnih analizah kaže, da bi bilo možno na ta način grafične podatke zemljiškega katastra vnesti v skupno jedro do konca leta 1992 z relativno nizkimi stroški, ter na ta način ponuditi prostorskim informacijskim sistemom solidno grafično podlago zemljiškega katastra, povezano s socioekonomskim prostorom. Istočasno pa mora biti pripravljen tudi postopek za uporabo in vzdrževanje grafičnih podatkov, tako da bo celoten postopek spreminjanja podatkov (na osnovi meritev na terenu) nadzorovan z računalniki, kar bo omogočilo soliden nadzor dela v privatni praksi.

Po vzpostavitvi grafike zemljiškega katastra ostajajo odprta vprašanja normalizacije in standardizacije evidence zgradb in integracije zemljiške knjige v sistem.

Delovno skupino za standarde zemljiškega katastra sestavljajo: Tone Kogovšek (vodja), Franc Cimperman, Roman Novšak, Ralko Bohak in Alojz Pucelj. Imenoval jo je direktor Republiške geodetske uprave oktobra 1989. Pri delu delovne skupine strokovno sodelujeta delavca te uprave Matjaž Gruden in Marjan Leden in drugi. Pri reševanju posameznih vprašanj, posebno pa pri vključevanju grafike v integriran sistem, so se vključili tudi predstavniki Geodetskega oddelka FAGG, Mestnega zavoda za informatiko Ljubljana, Zavoda za R Slovenije za statistiko in predstavniki posameznih geodetskih uprav.

Tone Kogovšek

Prispelo za objavo: 26.6.1991

Razgrnitev podatkov zemljiškega katastra v občini Grosuplje

Vsem tistim, ki se po geodetskih upravah ubadamo s problemi zemljiškega katastra, je vrsto let povzročalo sive lase dejstvo, da za modernizacijo njegovega vzdrževanja ni bilo

nobenega pravega koncepta. Oba prva računalniška obdelovalca katastrskih podatkov - Zavod SRS za statistiko in Geodetski zavod SRS - sta po začetnem zagonu, ko sta v obdelavo prevzela večino katastrskih občin v Sloveniji, zastala. Obdelava je tako ostala na enaki ravni, kot če bi bila ročna, le da je bila hitrejša. To pa za potrebe občinskih geodetskih uprav ni zadostovalo. Motilo jih je predvsem dejstvo, da so se spremembe obdelovale le enkrat letno, pri čemer je včasih prihajalo še do dodatnih zastojev, poleg tega pa je bila slabo rešena dokumentacija zgodovine sprememb, saj so bile te registrirane le na papirju. Geodetske uprave so zato iskale svoje rešitve, ki so bile med seboj precej različne, odvisne pa so bile tako od finančne moči občin kot od domiselnosti posameznih delavcev.

Z naglim razvojem osebnih računalnikov v zadnjih letih in z njihovo večjo zmogljivostjo, so nastali pogoji, da se vzdrževanje evidence zemljiškega katastra posodobi. Res se je kmalu pojavilo nekaj rešitev, ki pa še vedno niso zadovoljevale uporabnikov. Poleg tega pa vzdrževanje velikanske baze zemljiškega katastra samo na osebnem računalniku pomeni precejšnje tveganje.

Več srečnih okoliščin je pripomoglo k nastanku sistema vzdrževanja zemljiškega katastra, ki bo - kot kaže - zadovoljil večino uporabnikov: poleg že omenjene povečane zmogljivosti osebnih računalnikov še vzpostavitev skupnega računalniškega centra republiških upravnih organov, predvsem pa oblikovanje skupine računalniških zanesenjakov, ki se je dolga leta nerešenih problemov odločno lotila.

Nastala je zamisel, da se baza podatkov zemljiškega katastra hrani na velikem računalniku, kjer je zavarovana in je na njem možno voditi tudi zgodovino sprememb, s križanjem z drugimi evidencami pa na lahek način dobiti vrsto podatkov, kar je pri dosedanjih načinih vzdrževanja predstavljalo stalne težave; obenem naj se ta baza vodi tudi na osebnem računalniku na občinski geodetski upravi, kjer se lahko sproti vzdržuje. Vse to prinaša revolucionarno spremembo v vodenju evidence zemljiškega katastra. Ni torej čudno, da jo je Republiška geodetska uprava takoj podprla, vrsta občinskih geodetskih uprav pa že začela uvajati.

Da bi tak sistem lahko deloval, je bilo najprej treba opraviti določene dejavnosti: predvsem je treba obvezno uvesti v katastrski operat matične številke, kar je približno 70-odstotno mogoče opraviti avtomatično, preostali del pa terja mnogo zamudnega in potrpežljivega dela. Odpraviti je treba napake, ki se odkrijejo pri prenosu v skupni računalniški center, zatem pa vzpostaviti gospodinjstva, ki so v mnogih primerih nepravilno sestavljena. Gospodinjstva smo zato vzpostavili računalniško po hišnih številkah, pri čemer smo se zavedali, da bo prišlo do nekaj napak, ki pa se bodo odpravile ob razgrnitvi, na kar smo stranke še posebej opozorili.

Za razgrnitev podatkov zemljiškega katastra smo se odločili iz več razlogov: ker smo se zavedali, da pride pri vsakem prenosu podatkov do nekaterih napak; da bi odpravili čim več nepravilnih matičnih števil in da bi odkrili in odpravili stare napake, obenem pa opozorili ljudi, da morajo tudi sami opraviti določene stvari, če hočejo imeti urejeno evidenco svojih nepremičnin. Razgrnjeni naj bi bili tako podatki geodetske kot davčne službe.

Da bi dali razgrnitvi večjo težo, smo predlagali izvršnemu svetu, naj imenuje komisijo, ki ji je predsedoval Tone Kogovšek, kot avtor programa INKAT, sestavljali pa so jo še trije člani iz občinske geodetske uprave in dva iz občinske uprave za družbene prihodke. Poleg tega smo se dogovorili tudi z delavkami zemljiške knjige, da bodo sodelovale pri razgrnitvi. Imamo namreč to srečo, da sta geodetska uprava in zemljiška knjiga že nad dvajset let v

istih prostorih, kar nam omogoča nenehno usklajevanje in sprotno odpravljanje odkritih napak.

Priprave na razgrnitev so bile obsežne; odločili smo se namreč, da pošljemo podatke zemljiškega katastra z na novo oblikovanimi gospodinjstvi prav vsem solastnikom, posebej celo možu in ženi. Izkušnje namreč kažejo, da bi zaradi medsebojnih sporov solastnikov marsikateri od njih ostal brez podatkov. Tako nam je ekipa v skupnem računalniškem centru pripravila te podatke za 18800 lastnikov, ki so bili (enako kot kuverte) oštevilčeni z zaporednimi številkami za lažje razvrščanje.

Sama odprava tega gradiva je bilo zapleteno delo, ki ga je opravila skupina delavk občinske uprave v sodelovanju s komisijo. Da bi lastnike čimbolj zainteresirali za sodelovanje, smo jim v spremnem dopisu, ki smo ga priložili podatkom, natančno razložili, za kaj gre, ter jih opozorili tako na vse možne napake kot na sistem obdavčitve, kakršen bo veljal prihodnje leto. Delovni čas komisije smo skušali strankam čimbolj prilagoditi: takšne je komisija delala vsak dan od 8. do 17. ure, razen ob petkih, ko je delala le do 11. ure. Ker smo podatke poslali najprej lastnikom zemljišč zunaj občine, kjer žive v glavnem lastniki počitniških hišic, smo prve dni pošiljali po tisoč kuvert dnevno, zatem pa po petsto.

Strah, da se ljudje ne bodo odzvali, je bil odveč; že pri lastnikih počitniških hišic je opozorilo na obdavčitev po novem zaleгло. Nenadoma so odkrili, da nimajo vrisanih svojih hiš, da nimajo urejenega lastništva, da je dejanska katastrska kultura drugačna od uradne. Tudi pri drugih lastnikih je bil odziv izreden, pri čemer je treba reči, da so ljudje, kljub ugotovljenim napakam, našo akcijo sprejeli z odobravanjem, da smo dobili celo nekaj pohvalnih pisem. Seveda se je pri tem pojavilo tudi nekaj nergačev, kar je pri vsaki taki akciji razumljivo.

Zaradi večje resnosti smo strankam določili petnajstdnevni rok, v katerem naj bi javili ugotovljene napake oziroma nesoglasja. Večina je ta rok spoštovala, čeprav smo nekaterim zaradi hude gneče celo sami svetovali, naj pridejo kasneje, ko bo glavnina strank že mimo. Tako kljub uradnemu zaključku razgrnitve, ki je potekala v februarju, marcu in aprilu, ta še vedno teče.

Zanimivo je, da so stranke - kljub prilagoditvi delovnega časa - najraje prihajale ob sredah, ko je bila včasih takšna gneča, da sta morali pri pojasnjevanju in urejevanju zadev v zvezi z razgrnitvijo sodelovati poleg komisije še celotna geodetska uprava in zemljiška knjiga, medtem ko je bilo druge dneve delo normalno. Tu se pač vedno znova kaže tradicija, saj je sreda tisti dan, ko se navadno urejajo uradne zadeve.

Morda še nekaj zanimivih podatkov:

<i>Poslanih kuvert s podatki</i>	18800
<i>Vrnjenih od pošte</i>	750
<i>Strank, ki so se osebno zglasile</i>	2457
<i>Strank, ki so se oglasile po telefonu</i>	732
<i>Popravki v bazi oseb (ime, EMŠO, naslov)</i>	470
<i>Popravki v posestnih listih (delež, lastnik)</i>	1514
<i>Popravki na parcelah (dodajanje, spreminjanje vložkov)</i>	365
<i>Popravki v bazi gospodinjstev</i>	828
<i>Odprava začasnih EMŠO</i>	447
<i>Skupaj popravkov</i>	<u>3624</u>

Stranke so seveda prihajale tudi po informacije v zvezi z zemljiško knjigo. Takih informacij je bilo danih 433, različnih drugih informacij, ki niso vplivale na spremembe, pa še 1135. Med samo razgrnitvijo so stranke vložile 760 vlog za spremembo v vrsti rabe in spremembo v katastrski kulturi, pri čemer je bilo takih prijav v vsem letu 1990 le 240.

Če še rečemo nekaj o stroških: vsa ta obsežna akcija je stala (s pripravo materialov in poštnino) 99 400,00 din, pri čemer dela uprave seveda ne računamo. Podatke smo pošiljali z navadno pošto, kar poleg manjših stroškov pomeni večjo možnost, da stranka podatke tudi dobi. 750 vrnjenih kuvert predstavlja 3,8% vseh pošiljk, kar ni veliko, razlogi za to, da nekaterih pošiljk stranke niso dobile, pa so predvsem v tem, da so prijavljene na napačnih naslovih ali pa da so umrle. Takšne zadeve rešujemo zdaj z iskanjem pravih naslovov, kar nam omogoča, da stranke pri tem opozarjamo, naj se na njih tudi prijavijo.

Povedati je še treba, da je bila razgrnitev opravljena le za zasebne lastnike, kamor štejem tudi uporabnike družbene lastnine v nacionaliziranih območjih. V teku pa je zdaj naslednja akcija, kjer se bomo lotili urejanja družbene lastnine. Uporabnikov družbene lastnine, če odštejemo prej omenjene, je v občini Grosuplje 157. Za njih smo že pripravili dopis, ki jim ga bomo poslali skupaj s podatki, zadeve pa bomo urejali z vsakim posebej. Večina od njih ima namreč obsežne nepremičnine, kjer je še marsikaj neurejenega. Pri tem nam bo v pomoč občinska premoženjsko pravna služba.

Istočasno se bomo lotili usklajevanja zemljiškega katastra z zemljiško knjigo. Najprej bomo vsem parcelam v zemljiškem katastru vpisali zemljiškoknjižne vložke. Doslej so namreč ti vložki vpisani le pri kakih 40% parcel. Zatem bomo začeli postopoma izenačevati - seveda v sodelovanju z zemljiško knjigo - posestne liste in zemljiškoknjižne vložke, kar bo terjalo precej trdega in zahtevnega dela. Ko bo baza obeh evidenc poenotena, bomo posestne liste opustili, vsaka od obeh služb pa bo lahko ob povezavi v računalniško mrežo, kar je pri nas že storjeno, vzdrževala svoje podatke, ne da bi bilo treba zaradi tega posegati v pristojnosti katere od njiju, kar je bil pri vsakem poskusu združitve kamen spotike.

Razgrnitev je v občini naletela na velik odmev, saj smo zaradi boljše obveščенosti strank o tem pisali tudi v občinskem glasilu. Tako občinsko vodstvo kot službe, ki so pri tem sodelovale, ocenjujejo akcijo kot uspešno. Res je, da so si s to razgrnitvijo nakopale dodatno delo, vendar pa je smisel evidenc prav v tem, da so čimbolj urejene. Samo pod tem pogojem lahko zemljiški kataster postane del širšega sistema informiranja, to pa je v nasprotju s tezo, po kateri naj bi enostavno računalniško združili posamezne plasti sistema, ne glede na njihovo kvaliteto.

Vinko Petrič

Prispelo za objavo: 26.6.1991